

Te Pipiwharaura, He Kupu Whakamarama.

NAMA 28.

GISBORNE.

HUNE 1900.

TE NGAKAU O INGARANGI.

(Na A. T. NGATA, M.A., LL.B.)

Mehemea pea kaore te whawhai a te Ingarangi ki te Pōa e kore rawa taua te Maori, me era atu iwi e matau ki te ngakau o Ingarangi, ki te wairua e takoto ngaro nei i roto i ana tamariki i ia wahi, i ia wahi. He waha no te pu i tangi mai i Reirimate maana i whakaoho katali te ao katoa ka matakītaki, ka whakapaho he wairua hou i runga i te kare o nga wai, ko te wairua nana i tubonohono nga Koroni maha i raro i te mana o Ingarangi, tetahi ki tetahi, te katoa ki te matua kotahi e e tau mai ra i tawahi. Ko Inia, ko Kanata, ko Ahitereiria, ko Niu Tirenī, ko Keepa Koroni, ko Nataara, ko era atu tini noa iho, kotahi ano te ohonga. Kotahi ano te huanga o te whakaaro kia awhinatia te matua o te katoa i te ra o tona whakamatantauranga, ahakoa ia e taia e tona kotahi i runga i tona ake kaha te whakahaere taua pakanga ki tenei iwi tohetohe ki te Pōa. Na konei tatari i rongo ake ai i tuku hōia a Niu Tirenī, a Ahitereiria, me era atu Koroni ki Awherika. Ko te mea nui o roto ko te whakaaro, ko te whakakōwhirianga o nga wehewehenga katoa o te Ingarangi ahakoa kei hea wahi o te ao.

Ko wai e noho i te kainga i te mea kua paku te pu, i te riri ka hangai ki te areare? Me tuku atu ki te riri ki te tabora. I rokohanga mai e hama ana te kamura, e pao ana te parakimete, e hokohoko ana nga toa, e whiu hipi ana nga bepara, e rongoa ana nga takuta, e koa ana, e takaro ana. Ka oho ano i hoki ake i te moe reka, te wairua o nga tupuna nana i raupatu a Kanata, i herere a Neporiana Ponipaata, ka oho ake i te moe roa.

Na ka titiro te ao ki te iwi i tawaitia nei e Neporiana, "He hokohoko taonga, he mabi moni te mea i pahure i te Ingarangi." No te mea e kore e rereke te toto, te momo.

He tama na te Pirimia o Ingarangi, he hui-nga no nga toto rangatira o ia wahi, o ia wahi, he tama na te kuki he tangata ware, i te mea kua paku te pu, kotahi ano te wairua i toko ake i roto, ko te bapai i te mana o Ingarangi, ko te whakathonore kia te Kuini, kotahi tonu to raua ahua, he hōia na te Kuini. "Mo te kororia o Ingarangi, mo te honore o te Kuini, mo te ingoa o te Atua." E kore e pai kia mate wheke noa te tangata ki te kainga. Mehemea i tukua nga hihiia kia puta, e kore e mutu mai i te 200,000 nga hōia na te Kuini ki Awherika, engari ka whai atu ki te 2,000,000

Mehemea e whakaetia mai ana kia 100,000 nga hōia hei tukunga atu na nga Koroni i raro i te mana o Ingarangi, he mea mama noa tena, na te ahua tonu o nga moni e whakaitete te tokomaha o nga tangata. He maha noa atu nga miriona moni e takoto mangere ana i Ingarangi e hiahiatia ana kia tukua ki te Kawanatanga kia whakamahia kia nui ai nga hua.

E kore e taia te ngakau o Ingarangi te peehi. Kei te matakītaki nga iwi nunui, te Wiwi, te Rūhia, te Tiauanā, a kei te wiri. Kei te mohio ratou, ki te whakaara pakanga ratou ki Ingarangi, ebara i te mea ko Ingarangi anake he whawhaitanga ma ratou, engari ka whai wahi ano a Inia, a Kanata, a Ahitereiria, me Niu Tirenī.

Kia ora te Ingarangi! E te Atua tohungia te Kuini!